

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Робоча програма навчальної дисципліни

Міжнародні відносини та світова політика

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»
вид дисципліни обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу 30 серпня 2022 року, протокол № 1

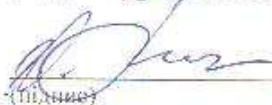
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

доктор історичних наук, професор, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Сергій ЛИМАН

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від 29 серпня 2022 року №1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФШЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

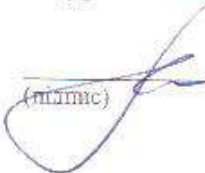

Ганна ПАНАСЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 29 серпня 2022 року №1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії», підготовки бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» є розкриття процесу формування та основних етапів розвитку сучасної системи міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- визначити концептуально-теоретичні та практичні аспекти зовнішньополітичної діяльності провідних держав світу у другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.;
- окреслити основні етапи формування системи міжнародних відносин;
- проаналізувати основні вектори новітнього періоду розвитку постбіполірної системи міжнародних відносин;
- виявити основні тенденції і проблеми світової політики, інтерпретувати інформацію щодо реальних подій у сфері міжнародних відносин;
- знати історію міжнародних відносин, історичних коренів виникнення конкретних ситуацій з міжнародних відносин України з іншими державами світу.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей** відповідно до ОПП:

Загальні компетентності

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом. Здатність до абстрактного мислення, аналізу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Знання про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

СК2. Здатність розуміти міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Знання про стан досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Знання про природу, джерела та інститути зовнішньої політики держави.

СК8. Розуміння характеристик розвитку країн та регіонів світу, особливостей та закономірностей глобальних та міжнародних інтеграційних процесів, включаючи процеси європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-
Семестр	
6-й	-
Лекції	
30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
75 год.	-
в т.ч. індивідуальні завдання (курсова робота)	
30 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Загальні програмні результати навчання за спеціальністю

Знання:

РН1. Демонструвати знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, еволюції, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також про природу та джерела зовнішньої політики держав і діяльність інших учасників міжнародних відносин.

РН3. Демонструвати знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

PH5. Розуміти процес опису та оцінювання міжнародної ситуації, використання різних джерела інформації про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

Уміння/ Навички:

PH7. Збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав.

PH8. Визначати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні, юридичні, економічні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобальних процесів.

PH9. Проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів.

PH10. Аналізувати та оцінювати концептуальні підходи до вирішення проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики

PH13. Оцінювати події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

PH15. Здійснювати самостійні індивідуальні та групові дослідження в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, регіоназнавства та міжнародних комунікацій, готувати та оприлюднювати звіти про результати досліджень.

Комунікація:

PH18. Брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Міжнародні відносини та світова політика

Тема 1. Вступ. Етапи та особливості міжнародних відносин у Давнину, Середні віки та Новий час.

Предмет та завдання курсу. Становлення системи міждержавних відносин у Давнину. Міждержавні відносини доби Середньовіччя. Міжнародні відносини Раннього Нового часу. Вестфальська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн. Віденська система міжнародних відносин.

Тема 2. Етапи та особливості міжнародних відносин в 1914-1945 рр.

Причини Першої світової війни. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Світова економічна криза 1929-1933 рр. та її вплив на міжнародні відносини. Крах Версальсько-Вашингтонської системи. Причини

та етапи Другої світової війни. Особливості формування та діяльність антифашистської коаліції. Завершення та головні підсумки Другої світової війни.

Тема 3. Формування біполярного світу. Перша фаза Холодної війни (друга половина 1940-х – 1960-ті роки).

Сутність Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Формування зовнішньополітичних доктрин СРСР та США після Другої світової війни. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі. Причини та початок Холодної війни. Підготовка і створення Західного Союзу та НАТО. Німецьке питання в міжнародних відносинах у другій половині 1940-х – першій половині 1960-х рр. Головні тенденції розвитку міжнародних відносин у 1950-1960-ті рр. НАТО наприкінці 1950-х – у 1960-х рр. «Доктрина Брежнєва».

Тема 4. Міжнародні відносини та світова політика в роки «розрядки» та другої фази Холодної війни (1970-ті – 1991 рр.).

Особливості світової політики у 1970-х – 1980-х рр. Американсько-радянські відносини у першій половині 1970-х років. Нова «східна політика» ФРН. Гельсінський процес та проблеми європейської безпеки. Згорання «розрядки». Загострення міжнародної ситуації кінця 1970-х – початку 1980-х рр. XX ст. Зовнішня політика західноєвропейських держав у другій половині 1970-х – середині 1980-х рр. Налагодження американо-радянського діалогу в середині 1980-х рр. Вирішення проблеми радикального скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Завершення «холодної війни».

Тема 5. Процеси європейської інтеграції у другій половині XX ст.

Початковий етап західноєвропейської інтеграції (до 1957 р.) Підписання Римських угод та їх зміст. Політика країн ЄЕС відносно колишніх колоніальних володінь. Створення і розвиток ЄАВТ у 1960 – 1970-ті рр. Зрушення в процесі західноєвропейської інтеграції на рубежі 1960 – 1970-х рр. Вироблення механізму координації зовнішньополітичної діяльності країн ЄЕС наприкінці 60 – у середині 70-х рр. XX ст. Західна Європа на шляху до Європейського Союзу в 1980-х – початку 1990-х рр. Основні етапи підготовки «Угоди про Європейський Союз» Реалізація «Угоди про Європейський Союз».

Тема 6. Система міжнародних відносин Центрально-Східної Європи у другій половині XX ст.

Вирішення територіальних проблем у Центрально-Східній Європі в середині 40-х рр. Підпорядкування зовнішньої політики країн ЦСЄ радянському диктату. Конфлікт між СРСР і Югославією. Міжнародні відносини всередині європейського «соціалістичного табору» у 1950-х – на поч. 1980-х рр. Крах тоталітарних комуністичних режимів у країнах ЦСЄ та вироблення ними нового зовнішньополітичного курсу. Міжнародне

становище і зовнішня політика Балканських держав у 1990-ті рр. Відносини незалежної України з державами ЦСЄ.

Тема 7. Американська система міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.

Основи зовнішньої політики США у другій половині ХХ ст. Зовнішня політика Канади у другій половині ХХ ст. Причини укладення договору “Про оборону Західної півкулі” та його зміст. Підготовка і підписання статуту Організації американських держав. Політика США в Латинській Америці наприкінці 1940-х – наприкінці 1950-х рр. Карибська криза та її наслідки. Політика США в Латинській Америці в 1960-х – 1970-х рр. Еволюція латиноамериканської політики США наприкінці 1980-х- середині 1990-х рр. Латиноамериканська політика західноєвропейських держав у повоєнний період.

Тема 8. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці у другій половині ХХ ст.

Зростання ролі країн Близького і Середнього Сходу в міжнародних відносинах після Другої світової війни. Створення Ліги арабських держав. Міжнародно-правовий аспект палестинської проблеми у середині та другій половині 1940-х рр. Міжнародні відносини на Близькому Сході у 1950-х – середині 1960-х рр. Міжнародні відносини на Близькому Сході у 1967 – 1980-х рр. Ісламський фактор у міжнародних відносинах на Близькому і Середньому Сході наприкінці 1970-1980-ті рр. Міжнародне становище і зовнішня політика Афганістану у 1970-1990-ті рр. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході наприкінці 1980-х - 1990-х рр. Перетворення Африки на суб’єкт міжнародних відносин. Створення, структура та головні напрями діяльності Організації Африканської Єдності. Тропічна Африка в системі світових і регіональних міжнародних відносин 1970-х – початку 1980-х рр. Міжнародні відносини і зовнішня політика країн Африки у 1990-і роки.

Тема 9. Міжнародні відносини в Азії та АТР у другій половині ХХ ст.

Утвердження нових незалежних держав Південної і Південно-Східної Азії. Японія в системі міжнародних відносин АТР у другій половині ХХ ст. Корейська війна 1950-1953 рр. і її вплив на стан міжнародних відносин в АТР. Зовнішня політика Китайської Народної Республіки (кінець 1940-х – кінець 1990-х рр.) Радянсько-китайське протистояння в контексті регіональної безпеки. Зовнішня політика країн Південної та Південно-Східної Азії в 50-х – на початку 60-х рр. ХХ ст. Індокитайський конфлікт: витоки, сутність, урегулювання. Міжнародні відносини у Південно-Східній Азії в другій половині 1960-х - на початку 1990-х рр. Асоціація країн Південно-Східної Азії в регіональній системі міжнародних відносин 1967-1990-ті рр. Проблема глобальної безпеки в АТР на рубежі ХХ-ХХІ ст.

Еволюція руху неприєднання у 1980-1990-і роки. Особливості зовнішньої політики Австралії та Нової Зеландії.

Розділ 2. Сучасні міжнародні відносини та світова політика. Постбіполярний світ.

Тема 10. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин. Європейська система міжнародних відносин на початку XXI ст.

Глобальні тенденції світової політики. Перехідний період від біполярної системи міжнародних відносин наприкінці XX – на початку XXI ст. Сучасна європейська система міжнародних відносин: базові компоненти та динаміка розвитку. Організація безпеки та співробітництва в Європі. ЄС у 2000-і роки: процес розширення та новітні трансформаційні процеси. Брекзит 2016 р. НАТО у 1999–2018 рр. Рада Європи і розширення просторових рамок діяльності. Проблеми військової безпеки в Європі. Вплив економічної кризи 2008-2013 рр. на міжнародні відносини в Європі. Балканський регіон після розпаду СФРЮ. Загострення дискусій в ЄС з ключових питань міжнародних відносин.

Тема 11. Міжнародні відносини на пострадянському просторі

Основні параметри пострадянського простору. СНД: передумови створення, структура, компетенція, функціонування. Євразійське економічне співтовариство. Митний союз. Проблеми безпеки та військово-політична взаємодія пострадянських держав. Організація договору колективної безпеки. Позарегіональні актори на пострадянському просторі (ЄС, США, КНР). Вплив на міжнародні відносини на пострадянському просторі війни РФ проти України.

Тема 12. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці на початку XXI ст.

Близькосхідний конфлікт на сучасному етапі. Революції в арабських державах 2011 р. Зовнішньополітичні наслідки «Арабської весни». Сучасна зовнішня політика Ірану. Регіональна політика Туреччини у 2000-х рр. Розвиток ситуації в Афганістані на початку XXI ст. Феномен міжнародного тероризму у сучасних міжнародних відносинах. Становище держав Африки у сучасній системі міжнародних відносин. Африканська політика провідних західних держав та КНР.

Тема 13. Міжнародні відносини в Азії та АТР на початку XXI ст.

Загальна характеристика міжнародних відносин в Азії та АТР на початку XXI ст. Сучасна зовнішня політика Індії та Пакистану. Сучасна зовнішня політика КНР. Проблеми безпеки в АТР на сучасному етапі. Корейській півострів наприкінці XX – на початку XXI ст. Зовнішня політика Японії на сучасному етапі. АСЕАН: мета, структура, еволюція діяльності. Основні параметри зовнішньої політики Австралії та Нової Зеландії.

Тема 14. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин на початку ХХІ ст.

Зовнішня політика адміністрації Д. Буша-молодшого. "Нова стратегія безпеки США". Концепція американського світового лідерства в зовнішній політиці Б. Обами. Наміри та крах проведення політики «перезавантаження» у відносинах США з Росією. Корегування зовнішньої політики адміністрацією Д. Трампа. Загострення сучасних американсько-китайських відносин. Основи сучасної зовнішньої політика Канади. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Латинська Америка в системі сучасних міжнародних відносин.

Тема 15. Зовнішня політика України після проголошення незалежності.

Правові засади зовнішньої політики незалежної України. Українські національні інтереси та їх забезпечення у вітчизняній міжнародній діяльності. Відносини України та Російської Федерації періоду незалежності. Пріоритети зовнішньополітичної діяльності України на пострадянському просторі. Політика України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі. Сучасні українсько-американські відносини. Політика України стосовно ЄС та країн Західної Європи. Політика ЄС та країн Західної Європи стосовно України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України та ЄС. Війна РФ проти України як виклик міжнародній безпеці та сучасному світовому порядку. Провал планів країни-агресора по захопленню території України. Допомога Україні з боку демократичних держав.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		Л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Міжнародні відносини та світова політика до кінці ХХ ст.												
Тема 1. Вступ. Етапи та особливості міжнародних відносин у Давнину, Середні віки та Новий час	5	2				3						
Тема 2. Етапи та особливості міжнародних відносин в 1914-1945 рр.	5		2			3						
Тема 3. Формування	8	4	1			3						

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р		Л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
біполярного світу. Перша фаза Холодної війни (друга половина 1940-х – 1960-ті роки).													
Тема 4. Міжнародні відносини та світова політика в роки «розрядки» та другої фази Холодної війни (1970-ті – 1991 рр).	7	2	2			3							
Тема 5. Процеси європейської інтеграції у другій половині ХХ ст.	7	4				3							
Тема 6. Система міжнародних відносин Центрально-Східної Європи у другій половині ХХ ст.	5	2				3							
Тема 7. Американська система міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.	5		2			3							
Тема 8. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці у другій половині ХХ ст.	5		2			3							
Тема 9. Міжнародні відносини в Азії та АТР у другій половині ХХ ст.	7	4				3							
Разом за розділом 1	54	18	9			27							
Розділ 2. Сучасні міжнародні відносини та світова політика. Постбіполярний світ.													
Тема 10. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин. Європейська система міжнародних відносин на початку ХХІ ст.	7	4				3							
Тема 11. Міжнародні	5		2			3							

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р		Л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
відносини на пострадянському просторі													
Тема 12. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці на початку ХХІ ст.	5		2			3							
Тема 13. Міжнародні відносини в Азії та АТР на початку ХХІ ст.	7	4				3							
Тема 14. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин на початку ХХІ ст.	7	4				3							
Тема 15. Зовнішня політика України після проголошення незалежності	5		2			3							
Разом за розділом 2	36	12	6			18							
Підготовка курсових робіт	30					30							
Усього годин	120	30	15			30	45						

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Етапи та особливості міжнародних відносин в 1914-1945 рр.	2
2	Тема 3. Формування біполярного світу. Перша фаза Холодної війни (друга половина 1940-х – 1960-ті роки).	1
3	Тема 4. Міжнародні відносини та світова політика в роки «розрядки» та другої фази Холодної війни (1970-ті – 1991 рр).	2
4	Тема 7. Американська система міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.	2
5	Тема 8. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці у другій половині ХХ ст.	2
6	Тема 11. Міжнародні відносини на пострадянському просторі	2
7	Тема 12. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці на початку ХХІ ст.	2

8	Тема 15. Зовнішня політика України після проголошення незалежності	2
	Разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Етапи та особливості міжнародних відносин у Давнину, Середні віки та Новий час. Розширити лекційний матеріал інформацією про Середземноморську систему міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.	3
2	Тема 2. Етапи та особливості міжнародних відносин в 1914-1945 рр. З'ясувати головні протиріччя західних держав щодо репараційного питання в 1919-1929 рр.	3
3	Тема 3. Формування біполярного світу. Перша фаза Холодної війни (друга половина 1940-х – 1960-ті роки). Проаналізувати дискусійні питання про фактори, що впливали на формування зовнішньополітичних доктрин СРСР та США після Другої світової війни.	3
4	Тема 4. Міжнародні відносини та світова політика в роки «розрядки» та другої фази Холодної війни (1970-ті – 1991 рр). Розширити лекційний матеріал інформацією про причини налагодження американо-радянського діалогу в середині 1980-х рр.	3
5	Тема 5. Процеси європейської інтеграції у другій половині ХХ ст. Проаналізувати наслідки створення і розвитку ЄАВТ для процесу подальшої західноєвропейської інтеграції	3
6	Тема 6. Система міжнародних відносин Центрально-Східної Європи у другій половині ХХ ст. Розширити лекційний матеріал інформацією про підпорядкування зовнішньої політики країн ЦСЄ радянському диктату.	3
7	Тема 7. Американська система міжнародних відносин у другій половині ХХ ст. Проаналізувати умови, процес підготовки і підписання статуту Організації американських держав.	3
8	Тема 8. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці у другій половині ХХ ст. Проаналізувати, якими були причини та наслідки створення Ліги арабських держав.	3
9	Тема 9. Міжнародні відносини в Азії та АТР у другій половині ХХ ст. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням зовнішньої політики Китайської Народної Республіки в кінці 1940-х – кінці 1970-х рр.	3
10	Тема 10. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин. Європейська система міжнародних відносин на початку ХХІ ст. Розширити лекційний матеріал інформацією про значення діяльності Організації безпеки та співробітництва в Європі.	3
11	Тема 11. Міжнародні відносини на пострадянському просторі. Проаналізувати діяльність позарегіональних акторів на	3

	пострадянському просторі (ЄС, США, КНР).	
12	Тема 12. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці на початку XXI ст. Проаналізувати, якими були головні напрями африканської політики КНР.	3
13	Тема 13. Міжнародні відносини в Азії та АТР на початку XXI ст. Розширити лекційний матеріал інформацією про основні параметри зовнішньої політики Австралії та Нової Зеландії	3
14	Тема 14. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин на початку XXI ст. Лекційний матеріал доповнити інформацією про латиноамериканський вектор зовнішньої політики адміністрації Д. Трампа	3
15	Тема 15. Зовнішня політика України після проголошення незалежності. Проаналізувати сучасну міжнародно-правову базу та механізм співробітництва України та ЄС	3
	Підготовка курсової роботи	30
	Разом	75

6. Індивідуальні завдання

Написання студентами курсових робіт (разом - 30 год.). Інформація щодо правил підготовки, оформлення та захисту курсових робіт див.: Міжнародні відносини та світова політика : методичні рекомендації до виконання курсових робіт для студентів III курсу спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми Міжнародні відносини та регіональні студії» / уклад. Лиман С.І. Харків, 2021.

У курсовій роботі студент має показати:

- знання і правильне розуміння закономірностей та процесів розвитку міжнародних відносин ХХ – початку ХХІ ст.;
- вміння працювати з інформаційними джерелами, користуватись законодавчим та аналітичним матеріалом, викладати свою точку зору на проблемні питання та робити обґрунтовані висновки;
- здатність використовувати здобуті теоретичні знання у процесі аналізу та узагальнення матеріалу, застосовувати сучасну методику дослідження з використанням таблиць, графіків, схем, діаграм.

У курсовій роботі студент повинен глибоко і всебічно розкрити зміст обраної теми, показати розуміння процесів у системі міжнародних відносин, закономірностей визначення зовнішньополітичних доктрин окремих держав та практичної реалізації зовнішньої політики. Особливу увагу слід приділити дискусійним питанням теорії і практики міжнародних відносин. Якщо в літературі відсутня єдина точка зору з питань, які досліджуються, слід навести думки кількох авторів, дати їх критичну оцінку та висловити свої міркування з даних питань. Це допоможе більш глибокому засвоєнню матеріалу.

7. Методи навчання

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод роботи з письмовими джерелами;
- метод роботи з аудіо/відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;

– виконанням індивідуальної роботи (реферати, доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Тестові питання – 40 балів (20 питань по 2 б. за кожну правильну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Критерії оцінювання

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Студент допускається до підсумкового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 20 балів** та виконав **курскову роботу**.

Критерії оцінювання курсової роботи:

При оцінці курсової роботи (до 20 балів) враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді.

Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи.

Складові оцінювання виконання курсової роботи

1	Оформлення роботи відповідно до вимог	до 2 балів
2	Структурно-логічна побудова роботи, актуальність та новизна (зміст вступу)	до 3 балів
3	Розділ I (глибина та якість дослідження)	до 5 балів

4	Розділ 2 (глибина та якість дослідження)	до 5 балів
5	Висновки до курсової роботи	до 2 балів
6	Захист роботи (наявність презентації, загальний рівень володіння інформацією, відповіді на запитання)	до 3 балів
7	Усього (максимальна кількість)	20 балів

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на семінарських заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 6 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів і підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота									Індивідуальне завдання	Всього	Екзамен	Сума
семінар	Т 2	Т 3	Т 4	Т 7	Т 8	Т 11	Т 12	Т 15	Курсова робота			
макс. бал	5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів

Оцінка студента за підсумками вивчення розділу складається за результатами поточного контролю за підсумками вивчення розділу (у формі тестів) та під час проведення семінарських занять. Кожна відповідь на семінарських заняттях оцінюється максимум в 5 балів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
---	--

5	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь обов'язково супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, демонструє глибоке оволодіння лекційним матеріалом, а також знання спеціальної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, впевнено відповідає на додаткові запитання.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст питань; відповідь супроводжується презентацією; у процесі підготовки доповіді студентом було використано основну літературу, відповідаючи на запитання студент виявляє знання лекційного матеріалу, в процесі викладання деяких позицій не вистачає достатньої глибини та аргументації; студент не впевнено відповідає на додаткові запитання, допускаючи, при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, під час усних виступів та письмових відповідей викладає його основний зміст, виявляє знання лекційного матеріалу, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; під час підготовки відповіді не була використана рекомендована література; у відповіді допущено суттєві неточності та помилки.
2	Бали нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
1	Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Методичне забезпечення

Міжнародні відносини та світова політика : Навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» спеціалізації «Міжнародні відносини та регіональні студії» / «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»; укладачі: Лиман С. І., Шамраєва В. М. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 47 с.

Основна література

1. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
2. Головченко В., Матвієнко В. Дипломатична історія України : підручн. / В. Головченко, В. Матвієнко. Київ : Ніка-Центр, 2018. 420 с.
3. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб., 2012. 228 с.
4. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу / А. Л. Зінченко. К.: Проза, 2005. 560 с.
5. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
6. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
7. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
8. Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
9. Історія дипломатичних відносин у ХХ сторіччі / М. Й. Марушак. Вінниця : Нова Кн., 2008. 365 с.
10. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики: ХХ – початок ХХІ ст. : навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, В. Борисенко та ін. К.: КНЕУ, 2006. 368 с.
11. Коппель О. А. Міжнародні відносини ХХ століття / О. А. Коппель. О. С. Пархомчук. К.: Школяр, 1999. 255 с.
12. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років: навчальний посібник / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. К.: Ліра-К, 2007. 366 с.
13. Мир та безпека. Концепція зовнішньої політики України. Експертні рекомендації / Під заг. ред. Є. Габер, С. Корсунського, Г. Шелест. К., 2020. 107 с.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки): підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 1999. 558 с.

15. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
16. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський [та ін]. К.: Либідь, 2001. 265 с.
17. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
18. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1970 – 2000 рр.) / В.С. Бруз, В.М.Матвієнко та ін. – Київ: "Либідь", 2000. 621 с.
19. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
20. Могилевська В. П. Міжнародні відносини : навч. посіб. для дистанційного навчання / В. М. Могилевська. Київ : Університет "Україна", 2009. 395 с.
21. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. / С. В. Пронь. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. 140 с.
22. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник / І. А. Хижняк. К.: Персонал, 2009. 224 с.
23. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
24. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К.: Вадекс, 2019. 442.

Допоміжна література

1. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. / Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М. та ін. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
2. Бадах Ю. Г. «Холодна війна» та її виміри (1946-1991) / Ю. Г. Бадах. К.: КНТЕУ, 2009. 456 с.
3. Бебик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. К.: Університет «Україна», 2006. 208 с.
4. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.
5. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
6. Бжезінський З. Стратегічне бачення. Америка і криза глобальної влади / З. Бжезінський. Львів: Літопис, 2012. 168 с.

7. Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України : аналіт. доп. / за ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2020. 85 с.
8. Бобилева С. Й. Історія Німеччини з давніх часів до 1945 року: навч. Посіб. Для студ. вищ. навч.закладів / С.Й. Бобилева. Дніпропетровськ, 2003. 526 с.
9. Бруз В.С. Роль ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів і в боротьбі проти тероризму / Бруз В. С. К.: ВПК "Експрес-Поліграф", 2010. 223 с.
10. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. // Дипломатична і консульська служба. Збірник документів / Укл. Кротюк С. Ф. К.: КиМУ, 2003. С.3-7.
11. Врублевський В. Український шлях. Начерки: геополітичне становище України та її національні інтереси. / В. Врублевський, В. Хорошковський. К.: Демократична Україна, 1997. - 426 с.
12. Газін В., Копилов С. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 рр. / В. Газін. Київ: Либідь, 2004. 623 с.
13. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 266 с.
14. Денисенко А., Туркевич В., Шпаковски Л. Лідер двох епох. Азербайджансько-українські відносини через призму життя і діяльності Гейдара Алієва. К.: Вид. Інформаційно-видавничого центру «Планета», 2013. 323 с.
15. Документи та матеріали з історії міжнародних відносин періоду холодної війни ; [уклад. О. І. Сич, А. В. Мінаєв]. Чернівці : Рута, 2008. 47 с.
16. Дужа І.А. Еволюція політики США в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: монографія / Дужа І.А. Біла Церква: ДНВЗ «БНАУ», 2018. 198 с.
17. Ждамарова А. В. Зовнішня політика сучасної держави: основні підходи до визначення поняття // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні відносини». Вип. 6. 2019. С. 72–78.
18. Живко М., Іващук О., Міжнародні економічні санкції як форма стримування збройної агресії // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 73-76.
19. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2008 – 2013) / Авторський колектив С.В. Віднянський, О.М. Горенко, А.Ю. Мартинов. К.: Ін-т історії України НАН України, 2015. 378 с.
20. Іванов В.М. Нюрнберзький процес: історичне та правове значення (до 70-річчя міжнародного військового трибуналу) // Часопис Київського університету права. Теорія та історія держави і права. Філософія права. Київ. 2015. №3. С. 24-28.

21. Івченко О.Т. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / О.Т. Івченко. К.: РІЧ УАННП, 2010. 756 с.
22. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішня політика країн Азії, Африки та Латинської Америки» : для здобувачів вищ. освіти IV курсу спец. «Міжнарод. відносини, сусп. комунікації та регіон. студії» денної форми навч. / І. М. Чістякова, І. Б. Кривдіна, Д. Д. Татакі, І. В. Кудлай, В. В. Гайтан ; Держ. ун-т «Одес. політехніка». Одеса, 2021. 291 с.
23. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
24. Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Харків: Vivat, 2021. 288 с.
25. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці / Р.А. Кривонос. К.: КНЕУ, 2004. 165 с.
26. Крисенко Д.С. США на Близькому Сході межі ХХ-ХІ століть: іракський рахунок : монографія / Д. С. Крисенко ; ред. О. А. Радзивіл ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Київ : Національний авіаційний університет, 2011. 206 с.
27. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945-1980. Дати. Події. Факти: Навч. Посібник / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола. К.: Либідь, 2007. 192 с.
28. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка; Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДП», 2021. 252 с.
29. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
30. Лиман С. І. Угорсько-румунські відносини та діяльність Венеціанської комісії у вирішенні проблем національних меншин Трансильванії / С. І. Лиман, Є. О. Ангеліс // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм». 2021. №13. С. 18-25.
31. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Схід і Захід : історія проти географії на різних етапах цивілізаційної акселерації / Лиман С. І., А. Ю. Парфіненко // Україна та країни Східної та Південно-Східної Азії : досвід модернізації та перспективи взаємодії : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 75-річчя створення ООН (13 листопада 2020 року). Харків, 2020. С. 28-30.
32. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Тимор і його команда : діяльність провідних акторів та міжнародних організацій щодо конфлікту в Тимор-Лешті // Україна та країни Східної та Південно-Східної Азії : досвід модернізації та перспективи взаємодії : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 75-річчя створення ООН (13 листопада 2020 року). Харків, 2020. С. 71-74.

33. Лиман С. І., Борзенкова К. А. Політичні та економічні інтереси Франції в Казахстані: погляд з двадцять першого року XXI століття // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм". 2021. № 14. С. 16-23.
34. Лиман С. І. Оборонний пакт AUKUS : інструмент безпеки чи крок до загострення конфліктів в Індо-Тихоокеанському регіоні // Міжнародні економічні відносини. Сталий розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2022: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (31 травня 2022 року, м. Харків). Х., 2022. С. 93-95.
35. Лиман С. Військово-політична співпраця Франції та Кіпру в 2017-2022 рр. й проблеми регіональної безпеки // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів. (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 31-34.
36. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історикофілософський аспект): Монографія / О. І. Гуржій, С. П. Мосов, Макаров В. Д. та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с.
37. Лотоцький С. Україна в світовому геополітичному просторі / С. Лотоцький, С. Трохимчук. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 192 с.
38. Мартинов А. Ю. Об'єднання Німеччини: від "Боннської" до "Берлінської" республіки (1990-2005 рр.) / А. Ю. Мартинов. К. : Ін-т історії України НАНУ, 2006. 416 с.
39. Міжнародні організації: навч. посіб. / Ред. Ю.Г. Козак. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.
40. Міхейченко М. А. ПАР в сучасній системі міжнародних відносин в Південній Африці // Philosophy and political science in the context of modern culture. 2019. Т. 11. № 2. С. 95-102.
41. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації. К. Центр учбової літератури, 2011. 280 с.
42. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ / Орлова Т.В. К., 2013. 677 с.
43. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. Навч. посібник / Орлова Т.В.. К.: Знання, 2010. 487 с.
44. Ніпіаліді О. Регіон Великого Близького Сходу і Північної Африки у сучасній системі міжнародної безпеки // Економічний аналіз. 2021. Том 31. № 3. С. 33-42.
45. Перепелиця Г.М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. К.: Стилос – ПЦ "Фоліант", 2003. 256 с.
46. Поліщук О. Міжнародні відносини у 21 столітті: місце і роль України // Грані. 2019. Т. 22, № 9-10. С. 37-43.
47. Сидорук Т., Павлюк В. Вступ до європейських студій: Навчальний посібник, Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020.

48. Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
49. США і світ ХХІ століття : монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І. М., Шергін С.О. та інші. К.: Центр вільної преси, 2013. 620 с.
50. Толстов С. В. Феномен стратегічного партнерства в міжнародних відносинах ХХІ ст. // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С. 8-16.
51. Тимків Я. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад Польщі : навч. посіб. / Я. Тимків. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2011. 224 с.
52. Турков В. Іранська криза (1945-1946 рр.) та її політичне врегулювання // Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 168-170.
53. Україна і світ: прагнення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та ін.]. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.
54. Ціватий В. Г. Дипломатія та дипломатична служба Фінляндії в умовах нових викликів і загроз поліцентричного світу: історичні традиції, інституціоналізація, модель, національні особливості (досвід для України) // Етнічна історія народів Європи. Вип. 55. К., 2018. С. 122-129.
55. Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020. 176 с.
56. Шамраєва В.М. Міжнародні відносини та зовнішня політика. Частина І. Історія дипломатії: навчальний посібник / В.М. Шамраєва. Х.: Фактор, 2012. 112 с.
57. Шамраєва В.М. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи : підручник / В.М. Шамраєва. Х. : Вид-во ХАР РІ НАДУ «Магістр», 2014. 160 с.
58. Шамраєва В. М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н Каразіна. Серія «Право». 2020. Вип. 29. С. 369-377.
59. Шамраєва В. М. Основні теоретичні підходи до дослідження еволюції концепту міжнародна безпека / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені В.Н Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. №8. С. 88-94.
60. Шамраєва В. М. Права людини у сучасних міжнародних відносинах: еволюція розвитку, проблеми та перспективи // Вісник Харківського національного університету імені В. Н Каразіна. Серія «Право». 2020. Вип. 30. С. 174-184.
61. Шишкін І. Азійські країни АТР: державний лад, політичні системи, зовнішня політика : навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 124 с.

62. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі XXI століття / Ю. Щербак. К.: Дух і Літера, 2003. 578 с.
63. Яковенко Н. Л. Велика Британія в міжнародних організаціях: навчальний посібник / Н. Л. Яковенко. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 400 с.
64. Buzan B. Rethinking Security After the Cold War // *Cooperation and Conflict*, 1997. No 32. pp. 5-28.
65. Doroshko M. S., But S. A. China-India's conflict of interest in the region of South Asia // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2020. Вип. 142. С. 4-14.
66. Gray C. S. War, peace and international relations : an introduction to strategic history / Colin S. Gray. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
67. Hilz W. Deutsche Außenpolitik. / W. Hilz. Stuttgart Verlag W. Kohlhammer GmbH, 2017. 171 S.
68. Huntington, S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order / S. P. Huntington. New York, Simon & Schuster, 1996.
69. Manor I. Digitalization of Public Diplomacy. L.: Palgrave Macmillan, 2019. 356 p.
70. Mearsheimer J. The Great Delusion: Liberal Dreams and International Realities. New Haven, Conn.: Yale University Press, 2018. 328 p.
71. Nye J. Soft Power. The Means to Success in World Politics / J. Nye. New York : Public Affairs, 2005. 130 p.
72. Nye J.Jr., Welch D. A. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.). London: Pearson, 2013. 384 p.
73. Roett R., Paz G. Latin America and the Asian Giants. Evolving Ties with China and India. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2016. 336 p.
74. Ritzer G., Dean P. Globalization: Conceptualization, Origins, and History. 2nd Edition. Oxford, 2019. 606 p.
75. Stern P.C., Druckman D. (eds.). International Conflict Resolution after the Cold War. – Washington, DC: National Academy Press, 2000. 626 p.
76. Stetsiuk N.M., Boichuk O.I., Strutynska T.Z. Politization of history and its role on the international relations: theoretical and empirical analysis on example of Polish-Germany relations // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2022. Вип. 151. С. 10-26.
77. Young T. Readings in the International Relations of Africa. Indiana. Indiana University Press: 2016. 384 p.
78. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction / Paul Wilkinson. Oxford: Oxford University Press, 2007. 144 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бадах Ю. Г. “Холодна війна” та її виміри (1946-1991) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libtomcat.knteu.kiev.ua/library/TopicDescription?...id...>

2. Білошицький С. Є. ООН у системі глобального управління: перспективи реформування і демократизації [Електронний ресурс] / С. Є. Білошицький. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010_30/Gileya30/P15_doc.pdf
3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: dontsovnic.com.ua/wp-content/.../03/Bjezinski.Velyka-shahivnytsia.pdf
- 4 Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV- початку XXI століть : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.] ; за ред. Ю. А. Горбаня. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://library.udpu.org.ua/library.../bistorichninauki.pdf>
5. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945-1980. Дати. Події. Факти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1095133/>
6. Павлюк В.В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://lib.oa.edu.ua/.../history/Павлюк%20Новітня%20історія%20країн%20Західно>.
7. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
8. Gray C. S. War, peace and international relations : an introduction to strategic history / C. S. Gray. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.routledge.com/War-Peace-and-International-Relations-An-introduction-to-strategic-history/Gray/p/book/9780415594875>
9. Oksenberg Rorty A. The Moral Duty of Promoting Political Conflict / Philosophy of education. 1995. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ed.uiuc.edu/EPS/PES-yearbook/95_docs/rorty.html
10. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction / P. Wilkinson. Oxford: Oxford University Press, 2007. 144 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.academia.edu/20935310/international_relation_a_very_short_introduction_Paul_Wilkinson
11. Young T. Readings in the International Relations of Africa. Indiana. Indiana University Press: 2016, 384 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ed.uiuc.edu/EPS/PES-yearbook/95_docs/rorty.html
<https://dokumen.pub/readings-in-the-international-relations-of-africa-0253018803-9780253018809.html>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Classroom і Zoom проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) **скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom**, режим доступу: <https://classroom.google.com/u/0/h?hl=>), код hmoab4s